

ENERJİDE DİREKSİYON BOŞTA

Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Ulusaler, Türkiye'de enerji alanında direksiyonun başında kimsenin bulunmadığına dikkat çekerek, uygulanan enerji politikalarının açmazlarını ortaya koydu. Ulusaler, nükleer enerji santralleriyle istihdam ve teknoloji getirileceğinin "hayal" olduğunun altını çizdi. Nükleer Mühendis Prof. Dr. Tolga Yarman da, nükleer santralin soğutulması için Akdeniz'in suyunun oldukça sıcak olması, Ecemiş fay hattının Akkuyu'nun yakınından geçtiği için deprem riskinin büyüklüğü ve bu bölgenin turizm potansiyeli nedeniyle nükleer santralin kurulamayacağını anlattı.

Nükleer Karşıtı Platform tarafından düzenlenen "Nükleer Santrallere Karşı Akkuyu Etkinlikleri" Programı kapsamında 5 Ağustos Cumartesi günü Taşucu'nda nükleer santraller konusunda konferans düzenlendi. Konferanstan önce Taşova Kültür Derneği Müzik Grubu, şarkı ve türküleriyle Akkuyu'da nükleer santral kurulması girişimlerini protesto etti.

Konferansta konuşan EMO Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Ulusaler, enerji alanında yaşananları konu başlıklarıyla şöyle ortaya koydu:

70 milyar dolarlık zarar: 1 Temmuz'da nüfusun yüzde 20'ye yakını 5 saate yakın karanlıkta kaldı. Biz bu karanlıkta kalacağız söylemlerini 1990'ların sonunda duyuyorduk. "Karanlıkta kalacağız" diye nükleer santralleri dayattılar. 2000 yılında bu ihaleyi iptal ettiler. Ama doğalgazla üretilen

Nükleer Santrallere Karşı Akkuyu Etkinlikleri kapsamında 5 Ağustos'ta Taşucu'nda düzenlenen konferansta Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Ulusaler ve Nükleer Mühendis Prof. Dr. Tolga Yarman konuştu.

fahiş fiyatlı al ya da öde anlaşmalarını dayattılar. 2020 yılına kadar bu anlaşmalardan sizlerin bizlerin sırtına binecek 70 milyar dolar zarardan söz ediyorlar. Bu rapor açıklanmıyor.

Talep tahmininde çarpıklıklar: Daha önce 2020 yılı ihtiyacının yıllık 600 milyar kilovatsaat olduğunu söylüyorlardı. Nisan 2004'de düşük senaryoya göre 406 milyar kilovatsaat düzeyine çektiler. Diğeri 499 milyar kilovatsaat. Potansiyel hala eski veriler üzerinden değerlendiriliyor. Elektrik İşleri Etüt İdaresi'nin yaptığı çalışmalar var. Resmîleşmiyor. Örneğin suda, hala 1960'lı yıllardaki 160 milyar kilovatsaatlik potansiyel duruyor. Bugün nereden baksanız sadece su potansiyeli 220 milyar kilovatsaat/yıldır. Tüm potansiyelin 250 milyar kilovatsaat/yıl olduğunu yutturmaya çalışıyorlar. Suyun yüzde 65'i boşa akıyor. DSİ'yi EPDK yanlış hesap yapmakla suçluyor. EMO'nun geçmişten bu yana yaptığı talep tahminleri yüzde 17, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın talep tahminleri yüzde 47 sapma göstermiştir. Elinde bu kadar kamu gücü olan bir yapının talep tahmininde bu kadar hata yapması olanaksız. Bu sapmada olsa olsa bir art niyet yatıyor. 4628 sayılı Yasa ile kamu kendine yatırım yapmayı yasaklamış. 2005 sonunda 13 bin megavatlık EPDK'ya lisans başvurusu olmuş, bunun yaklaşık yarısına 6 bin 500 megavatlık bölümüne lisans verilmiş. Ne kadar üretilmeye başlanmış? Bunun 700 megavatlık tesisi yapılmış. Lisans tüccarları türemiş. Türkiye geriye gidiyor. Şu anda ampul fabrikası bile yok.

EMO'dan çağrı: EMO'yu, üniversiteleri çağırın. Geçen gün, İTÜ'den Enerji Bölümü Başkanı "Bize hiçbir şey sormuyorlar" diye yakınıyordu. Bizim talebimiz sektörün bütün aktörlerini bir araya getirsinler, konuyu tartışmaya başlasınlar. Bir masa etrafında talep tahminlerini hep beraber değerlendirilim, masaya yatıralım diyoruz.

EMO Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Ulusaler, "Türkiye'de enerji alanında, direksiyonun başında kimse yok. Onun için sürekli araba duvara çarpıyor. Önümüzdeki aylarda yine duvara çarpacak" dedi.

Şeffaflık yok: 1980'lerde neoliberal politikalar ve serbestleşme ile birlikte özelleştirmeleri hayata geçirmeye çalıştılar. Otoprodüktörlerin Dernek Başkanı Karaduman, "Enerji maliyetlerini kamu açıklamıyor" diyor. Başbakan, "Aslında onlar zarar etmiyor. Kardan zarar ediyorlar" diyor. Otoprodüktörlerin yüzde 70'lere varan eski karları yüzde 13-15'lere düştü. Herkes sistemi şeffaf olmamakla eleştiriyor.

Geleceğin teknolojisi güneş, hidrojen:

Aslında enerji konusunda, araştırma-geliştirme çalışmaları, teknoloji olarak sahip olmaya yönelik çalışmalar da yok. Güneş geleceğin teknolojisi. Petrol bittiğinde hidrojen geleceğin enerjisi olacaktır. Kuzey Denizi petroleri tükenme noktasında. Belki 40-50 yıl sonra petrol bitmeyecek, ama artık çıkarılan petrolün yüksek fiyatıyla talep görmeyecek. Şimdi 80 dolarlara tırmanan petrol o zaman 250 dolarlara varacak. Dünyada yeni nükleer santral yapımı oldukça az. 54-55 yıl sonra dünyada uranyum da bulamayacaksınız. Ne doğalgaz, ne petrol kaynaklı elektrik üretimi, ne de diğerleri. Kömür de azalarak devam edecek. 2050-2060'dan sonra geleceğin enerjisi yenilenebilir enerji kaynakları olacak. Petrolde elektrik üreten bizim gibi ülkeler çok az kaldı. Petrol devletleri de güneş ve hidrojen ile ilgili AR-GE çalışmalarına büyük paylar ayırıyorlar. Petrol bittiğinde gitmeyecekler. Ürettikleri teknolojiyi bize satacaklar. O yüzden biz bu çalışmalara bütçe ayırın diyoruz.

Yurdun büyük bölümünde rüzgar atlası çalışması devam ediyor, tamamlanmadı. Görülecektir, Türkiye'de Almanya'dan daha fazla potansiyel var. EMO, 25 yıl önce aynı şeyleri söylüyor, rüzgar enerjisi için araştırma yapılmasını istiyordu. O günden Türkiye'de tribünler yapılmaya çalışılırdı, bugün rüzgar kurulu gücü 15-16 bin megavata dayanabilirdi. Mevcut kurulu gücümüzün zaten yüzde 40'ını rüzgardan sağlayabilirsiniz. Ama Danimarka, İspanya, Almanya adım attı. Bugün Almanya'daki bir tribün fabrikasına sipariş verseniz, 3.5 yıl sonrasına gün alırsınız.

İstihdam yalanı: Nükleer santralle sizlere iş getireceğiz diyenlerin rakamı 400'dür. O da mühendis personeldir. 4 yıl inşaat sürecinde belki yöre halkından insanları çalıştırırlar. Ondan sonra da sizi atıkları, pislikleriyle baş başa bırakırlar. Bu senedi çocuklarınıza ödetmek istiyorlar. İstihdam yaratacaksanız, işte söylüyoruz; Hidrojen ve güneş. Hiç değilse onlarda treni kaçırmayın.

Teknoloji hayali: Doğalgaz depolama tesisi Haziran 2006'da devreye girecek dediler. Haziran geçti, Temmuz geçti. Fernas, tahkime gideceğini söyledi ve kamudan 35 milyon dolar istedi. Bunun eylül-ekim ayında biteceği hayal. Umarım Türkiye, tekrar Ukrayna kriziyle soğukta kalmaz. Biz de titremeye maruz kalmayız. Siz şimdi kalkıp uzak olduğunuz, bilmediğiniz bir teknolojiyi 6 yılda bitireceğinizi söylüyorsunuz. İşte bu hayal. Türkiye kömür santralleri için bile tribün üretmez konumda. Çok daha karmaşık bir nükleer santral teknolojisini nasıl hayata geçireceksiniz? "Nükleer silah yaratabilir miyiz? Ortadoğu'da bir güç olabilir miyiz?" diye de düşünüyorlar. ABD ile nükleer konusunda işbirliği anlaşması yürürlüğe girdi. ABD diyor ki, benim elimde bir sopa var. Birkaç ülkede de var. Ama sende olmasın. Böyle anlaşmaların olduğu noktada zaten yapamazsın. Hepsini bir kenara, nükleer silahlanma yanlış.

Nükleer santraller ucuz değil: Nükleer santral için atık maliyeti, söküm maliyeti... Bütün bunlar hesaplanmıyor. Hepsini yazdığınızda nükleer santraller ucuz değil. Özel sektörle yapılan toplantılar da bunu gösteriyor. Özel sektör, "Kaynak yok. Kaynak bulurum, ama garanti isterler" diyor. Nükleer enerji santralleri ilk kuruluş ve işletim maliyetleri açısından ucuz değil. Nükleer enerji santrali yapılacak diye milyonlarca dolar toprağa gömülmüştür. Akkuyu'daki personel emekli oldu. Türkiye'nin her tarafı kırmızı noktalarla, erken uyarı sistemleriyle dolu. Madem bu kadar güvenli, neden bu kadar erken uyarı sistemleri kuruluyor. Yer tespit çalışmalarına, erken uyarı sistemlerine zaten dünyanın parasını harcamış durumdalar.

Yapılması gerekenler: Neoliberal, serbestleşme, özelleştirme gömleğinin artık Türkiye'ye oturmadığını, bol olduğunu görelim. 1 Temmuz arızasından sonra pek çok yapılanma, özel sektör, kamu, hatta hükümetin içinden "Biz yanlış yaptık" demeye başladılar. Kamu dünyanın hiçbir yerinde birden bire bu kadar hızlı enerji alanından çekilmez. Fransızlar yüzde 30 satmışlar, geriye kalan kamunun elinde. Türkiye'de enerji alanında, direksiyonun başında kimse yok. Onun için sürekli araba duvara çarpıyor. Önümüzdeki aylarda yine duvara çarpacak. Anadolu'da derler ki, "Tilki vaaz veriyorsa tavuklarınıza dikkat edin." Parçaladıkları TEK elektrik yapısına dönmeleri gerekir. Ya kamu tekeli ya özel tekel olacaktır. Otoprodüktörlerin ülkemizde şalter indirmeleri de bunun örneklerindedir, prototipidir. Enron'un küçük kardeşleridir. Yarın bir Kaliforniya krizini her zaman yaşayabiliriz dedik. 1 Temmuz'da bu prototip ortaya konuldu. Hala özel sektörle yan yana basın toplantısı düzenleyip, özel sektöre ev ödevi veriyorlar.

Kampanya başlatılacak: Direksiyona bir an önce kamunun geçmesini talep ediyoruz.

Önümüzdeki günlerde kampanya başlatacağız. Kamu tekeli oluşturulursa nükleer enerji santrallerine gerek kalmadığı zaten görülecektir. Taşlar yerine oturacaktır.

NÜKLEER SANTRAL SİYASİ BİR TERCİHTİR

Nükleer Mühendis Prof. Dr. Tolga Yarman ise, Akkuyu'ya neden nükleer santral kurulamayacağını teknik gerekçeleriyle ortaya koydu. Geçmişte bugün kullandığımız enerjinin iki katı kadar enerjiye sahip olunursa bugün yaptığımız işlerin yapılabileceğinin düşünülüğünü, ancak kullandığımız enerjinin yarısıyla işlerin yapılabildiğinin fark edildiğine dikkat çekti.

"Nükleer santraller teknik bir gereklilik değil, siyasi bir tercihtir" diyen Yarman, nükleer enerjinin teknik bir zorunluluk gibi gösterilmesinin bir aldatmaca olduğunu söyledi. Sinop'ta nükleer santral kurulması durumunda dünyadaki ilk kaçak, gecekondü nükleer santralin

yapılmış olacağını ifade eden Yarman, nükleer santralde soğutma için saniyede 10 ton su gerektiğini, akarsuların bu nedenle uygun olmadığını anlattı. Yarman, suyun sıcaklığıyla nükleer santral verimi arasındaki ilişkiye dikkat çekerek, Mersin'e nükleer santral kurulmasının doğru olmadığını altını çizdi. Yarman, şöyle konuştu:

"Kurabilirsiniz, vebali sizindir. Turizminizi olumsuz etkilemesi olasıdır. O gün Akkuyu'ya yer lisansı verildi. Lisans belli koşullarda verilen bir belediye ruhsatı gibidir. Yer lisansı için şimdi milyar dolarlar verilmek durumundadır. Teknik olarak buraya kuramazsınız. O zamanki konjonktür çok farklıydı. Şimdi 500 milyon dolar buraya nasıl gömeceksiniz? Sinop'a da kuramayacaklar. Başbakan anlamıyor olabilir. Tamam. Enerji Bakanı teknik bir adam anlıyorum ama nükleerden anlamıyor. TAEK Başkanı'na saygısızlık etmek istemiyorum, ama hiç anlamıyor. İnsin oradan aşağıya."

"Nükleer santraller teknik bir gereklilik değil, siyasi bir tercihtir" diyen Prof. Tolga Yarman, Akkuyu'ya Akdeniz suyunun sıcaklığı, deprem riski ve turizm potansiyeli nedeniyle nükleer santral yapılmasının doğru olmadığını anlattı. Yarman, Sinop'a nükleer santral yapılması durumunda da ilk kaçak gecekondü nükleer santralin yapılması olacağını söyledi.